

NGƯỜI ĐẸP BÌNH DƯƠNG

HUỲNH HOÀNG ANH

“Môi người nắng ngọt vây quanh
Nụ cười Nam Việt yên lành bấy nay”
(Bùi Giáng, Anh về Bình Dương, Mưa nguồn, 1962)

Trên năm mươi năm qua, cứ mỗi khi nói đến Bình Dương, người ta hay nhắc tới cụm từ “Người Đẹp Bình Dương”. Bài viết này, xin trình bày về một vài phụ nữ Bình Dương có danh tiếng hoặc được nhiều người biết đến, xưa và nay.

Trước hết, để tránh hiểu lầm, xin nhắc lại nguồn gốc của danh hiệu vừa nói. “Người Đẹp Bình Dương” là tên một bộ phim của đạo diễn Năm Châu (Nguyễn Thành Châu), hãng phim Mỹ Vân sản xuất năm 1958. Diễn viên nam chính trong phim là Nguyễn Đình Dân, vai hoàng tử, diễn viên nữ là Thẩm Thúy Hằng, trong vai Tam Nương.

Thẩm Thúy Hằng tên thật là Nguyễn Kim Phụng, sinh năm 1941 tại Hải Phòng, sau theo gia đình di cư vào Nam sống ở An Giang. Năm 16 tuổi, cô lên gia đình tham gia cuộc thi tuyển lựa diễn viên điện ảnh do hãng phim Mỹ Vân tổ chức tại Thảo Cầm Viên Sài Gòn. Vượt qua 2000 thí sinh dự thi, cô lãnh giải nhất, ông bà chủ hãng phim đặt cho cô nghệ danh Thẩm Thúy Hằng.

Thẩm Thúy Hằng

Ngay từ bộ phim đầu tiên, Thẩm Thúy Hằng đã được khán giả yêu mến vì sắc đẹp lộng lẫy và đài các của cô. Từ đó, cô tham gia rất nhiều bộ phim, kịch, cải lương, các liên hoan phim trong và ngoài nước. Cô trở thành ngôi sao hàng đầu của miền Nam, nói đến cô có lẽ không ai là không biết. Có một thời, khi muốn ca ngợi nhan sắc của ai, người ta thường nói “Đẹp như Thẩm Thúy Hằng”

Thẩm Thúy Hằng càng nổi tiếng, thì “Người Đẹp Bình Dương” nhờ đó cũng được thom lây.

Một nghệ sĩ khác, danh tiếng lẫy lừng là **Thanh Nga**, nữ hoàng cải lương, được cho mới là “Người Đẹp Bình Dương” thứ thiệt. Cô tên thật là Juliette Nguyễn Thị Nga, sinh ngày 31 tháng 07 năm 1942, Nhâm Ngọ, tại Tây Ninh. Mẹ cô, bà Nguyễn Thị Thơ, là dân ở Bến Cát, về sau do “tị nạn ái tình” mới sang Tây Ninh và sinh ra cô tại đó. Chuyện này được kể khá rõ trong tác phẩm

“Tình sử cải lương cuộc đời Thanh Nga” đã xuất bản ở hải ngoại (tác giả Ngành Mai, sách dày 364 trang).

Thanh Nga

Người đẹp Bình Dương chánh hiệu cùng thời với hai nghệ sĩ trên, cũng rất nổi tiếng là **Túy Hồng**. Cô tên thật là Trương Ánh Tuyết, quê ở Búng - Bình Dương, là vợ của nhạc sĩ Lam Phương. Cô cũng rất đa năng trong lĩnh vực nghệ thuật, vừa là kịch sĩ, vừa là ca sĩ và diễn viên điện ảnh, lại kiêm cả làm bầu sô. Hiện cô đang sống ở hải ngoại.

Túy Hồng

Đã nói đến các người đẹp trong lĩnh vực nghệ thuật, thì cánh chim đầu đàn phải kể đến là nghệ sĩ **Ba Đắc**. Bà sinh ra trong một gia đình nông dân năm 1906 tại Thủ Dầu Một, tên thật là Dương Thị Đắc. Mẹ mất sớm, cha tục huyền, bà vào một gánh hát bội năm mới 11 tuổi, làm con nuôi cho ông Bầu Liêu. Từ 13 tuổi bắt đầu bước ra sân khấu, và về sau trở thành viên ngọc quý của sân khấu hát bội, được khán giả hết lòng ái mộ. Nhà văn Bình Nguyên Lộc đã xây dựng hình tượng

bà trong một truyện ngắn có tựa đề “Tình thơ đại”. Bà mất lúc 19 giờ, nhằm ngày 19 tháng 04 năm 1995, thọ 90 tuổi.

Danh sách các nữ tài danh sân khấu ca kịch còn nhiều: **Phuong Hồng Thủy, Kim Xuân, Ngân Huệ, Cao Thị Thắng, Kim Lệ Thy, Thu Hồng, Thùy Dương, Lý Bạch Huệ, Đoàn Trang...**

Một số nghệ sĩ, tuy không phải sinh ra tại Bình Dương nhưng cư trú tại huyện Thuận An đã lâu cũng góp phần làm hùng hậu thêm danh sách những người đẹp Bình Dương như **Lệ Thủy, Hồng Nga**, và đặc biệt, soạn giả tuồng cải lương: **Nhị Kiều**, vợ của nghệ sĩ Tám Vân (mất ngày 18-01-09, tại xã Bình Nhâm, Lái Thiêu, ông là em cố nghệ sĩ Ba Vân).

Bà tên thật là **Quản Thị Minh Nguyệt**, quê ở làng An Thạnh, huyện Mỏ Cày, Bến Tre. Biết làm thơ từ lúc mới 12 tuổi, viết truyện ngắn cho nhật báo lúc còn là thôn nữ. Khi trưởng thành bà viết kịch cho các nhóm kịch Kim Cương, Thẩm Thúy Hằng, Túy Hồng... đến 1960 mới chuyển qua viết tuồng cải lương. Bút hiệu của bà do cố nhà văn, soạn giả Ngọc Linh đặt. Bà giữ nhiều kỷ lục khó ai phá được: là nữ soạn giả viết tuồng cải lương đầu tiên của miền Nam, có số lượng sáng tác nhiều nhất Việt Nam, trong đó nhiều vở tuồng nổi tiếng như Thoại Ba công chúa, Thân phận má hồng, Lỡ chuyến đò thương, Nắng sớm mưa chiều, Tâm lòng của biển... Từ năm 1962, bà cùng chồng về sống ở Lái Thiêu. Tuổi gần 90, bà vẫn còn tiếp tục sáng tác, giữ thêm kỷ lục là người viết tuồng cải lương lớn tuổi nhất của Việt Nam.

Người đẹp Bình Dương ngoài nước có thể kể:

Ca sĩ thế hệ trẻ thành danh ở hải ngoại có hai chị em ca sĩ **Tâm Đoàn**.

Tâm Đoàn tên thật là Huỳnh Ngọc Tâm Đoàn, sinh ngày 05 tháng 05 năm 1977 tại Bình Dương, bước lên sân khấu lần đầu vào năm 1997, nay là ca sĩ có tên tuổi, xuất hiện trong nhiều nhạc hội hải ngoại. Em cô, Christine Sa, rất thành công trong những buổi trình diễn thể loại nhạc trẻ tại Canada và miền Đông Hoa Kỳ. Cha của hai chị em là ca sĩ Thăng Long công tác ở Đài phát thanh và truyền hình Bình Dương, mẹ là bà Phạm Ngọc Yến, quê Phú Cường, cựu nữ sinh khóa 8 trường trung học Trịnh Hoài Đức, Bình Dương.

Tâm Đoan

Thế hệ mầm non, hứa hẹn đầy triển vọng trong tương lai có :

Elizabeth Quỳnh Thảo, con của bà Mai Quỳnh, cháu của ông Nguyễn Ngọc Châu, đạt nhiều thành tích về vang về học tập, được nhận lãnh bằng khen của Tổng Thống George Bush.

Jennifer Nam Phương và **Sabrina Hồng Vy** đoạt giải Khôi Nguyên Vũ Nghệ Thuật cấp toàn quốc Hoa Kỳ (International Competition Dance of Art) năm 2008 lứa tuổi thiếu nhi. Chỉ tính trong năm 2008, hai em đã nhận được 8 chiếc cúp vàng (Golden Trophy), một bằng tuyên dương First Place High Score và 2 huy chương vàng.

Nếu trên địa hạt ca hát, Bình Dương có cả chòm sao sáng thì về văn học, Bình Dương đóng góp được một cây bút có danh trong nước: **Lý Lan**, quê ngoại ở Lái Thiêu, nhà văn, và là dịch giả bộ truyện thiếu nhi được say mê khắp thế giới Harry Potter.

Ngoài lãnh vực nghệ thuật, còn có nhiều phụ nữ Bình Dương được nhiều người biết đến. Xưa nhất là **Bà Trà**. Thân thế bà không ai biết rõ, nay chỉ còn lưu lại các giai thoại do người đời sau thêu dệt. Bà đã truyền dạy môn võ cổ truyền tại vùng Tân Khánh (thuộc xã Bình Chuẩn ngày nay), vì vậy trường phái võ thuật đó được gọi là võ Tân Khánh Bà Trà. Tại xã này có ngôi nhà thờ gọi là nhà thờ Bà Trà, thực ra là một nhà thờ thuần túy của đạo công giáo, do một linh mục thuộc hội Thừa Sai tên là Robert Keller xây dựng năm 1941.

Một phụ nữ khác mà tên cũng trở thành địa danh là **Bà Lụa**. Bà Lụa là tên một cảng sông từ xa xưa và có ngôi đình cổ nổi tiếng vì nét kiến trúc đẹp. Như Bà Trà, nay không ai biết chi về Bà Lụa. Theo nhà văn Sơn Nam, trước trước tại các bến sông của miền Nam thường có những người phụ nữ mở quán bán hàng cho khách thương hồ. Về sau, tên của họ thường gắn liền với các bến sông này, một cách đặt tên hình thành tự nhiên, tiện lợi và dễ nhớ. Bà Lụa, theo giải thích có cơ sở hữu lý này, có thể là một người phụ nữ tên Lụa hoặc là người chuyên bán các mặt hàng vải lụa cho ghe thuyền từ miền Tây lên đây trao đổi hàng hóa.

Người phụ nữ làm nghề kinh doanh được xem là giàu nhất Bình Dương ai cũng biết tên trước 1975 là bà Bảy Lìn, nay nếu còn sống đã gần 100 tuổi.

Bà Bảy Lìn tên thật là Trần Thị Liên, gốc người Hoa, sống ở chợ Thủ, lúc đầu quầy gánh bán thuốc rê, sau trở thành người giàu có nhất của Bình Dương. Sự nghiệp của bà bắt đầu thay đổi có lẽ từ khi bà kết hôn với ông Trần Văn Hiệp, thường gọi Năm Hiệp, một đại gia của Bình Dương thời đó, ông độc quyền kinh doanh ngành rượu, á phiện và sở hữu sở cao su.

Trước khi kết hôn với ông Hiệp, bà Bảy Lìn đã có một đời chồng, có một người con trai tên là Trần Tấn Thông. Lớn lên, ông Thông là dược sĩ, làm Dân Biểu dưới thời Tổng thống Ngô Đình Diệm, cùng với tiền sĩ Trần Văn Trai. Sau năm 1975, bà Bảy và con trai đều chết vì bệnh và trong cảnh thiếu thốn. Có nhiều giai thoại truyền tụng trong dân gian về cuộc đời của người đàn bà này, chỉ xin ghi lại một, thầy tướng nói bà có số đại phú nhưng về già thì khổ vì phạm tướng đặng xà

nhập khẩu, tức hai đường vân bên cánh mũi chạy thẳng vào khóe miệng. Kết thúc cuộc đời bà làm cho người ta thấy lời tiên đoán mấy mươi năm trước là ứng nghiệm.

Bà Năm Chi: Bà Năm Chi là tên gọi quen dùng của dân gian về một nhà bảo sanh ở chợ Thủ. Ông Chi, tên đầy đủ là Lê Văn Chi, lập gia đình với một bà vợ tên Nguyễn Thị Giàu, quê Bến Tre, năm 1929 về Bình Dương là nữ hộ sinh trưởng nhà thương Bình Dương. Làm việc chung với bà có một nữ hộ sinh, có chồng làm việc ở Ty Ngân Khố tỉnh, lúc rảnh bán sách báo ở gần nhà Làng (trụ sở ủy ban phường Phú Cường hiện nay). Ông viết bài đăng báo, lấy bút hiệu là Trường Tiểu.⁽¹⁾ Từ mối quan hệ thân tình giữa hai nữ hộ sinh làm việc chung, khi có thời gian rảnh hai vợ chồng ông có lui tới thăm viếng nhà ông bà Chi. Về sau khi rời khỏi chợ Thủ, ông trở thành nhà văn chuyên nghiệp và rất nổi tiếng, với bút hiệu mới là Bình Nguyên Lộc.

Năm 1944, hai vợ chồng ông Chi cùng ông Đốc tư Vị (Trần Công Vị) hùn nhau mở nhà bảo sanh tư đầu tiên tại Bình Dương. Họ thương lượng với thầy Năm Trong để mua lại một phần đất nhà của ông, sát con rạch nằm ở đường bờ sông. Vì lợi ích cho dân chúng địa phương, ông Năm Trong đồng ý hy sinh miếng đất có vị thế khá đẹp nằm ven con rạch lớn.

Đây là nhà bảo sanh tư đầu tiên và lớn nhất của miền Đông lúc đó. Hoạt động được vài năm thì ông Vị qua đời, từ đó hai vợ chồng ông Chi đứng ra làm chủ nhà bảo sanh này. Để tưởng nhớ ông đốc tư Vị, họ đổi tên nhà bảo sanh Thủ Dầu Một thành nhà bảo sanh Trần Công.

Một người nữ hộ sinh khác làm việc tại nhà bảo sanh tên là **Nguyễn Thị Năm**, sinh năm 1924, quê Mỹ Tho, sau thành bà hai của ông Chi. Bà chỉ học khóa nữ hộ sinh Đông Dương có sáu tháng, nhưng trí óc lanh lợi và có tài năng. Vài năm sau vợ chồng ông Chi an trí, giao việc quản lý lại cho bà Năm (vào khoảng 1948). Nhà bảo sanh từ đó có tên gọi quen thuộc là nhà bảo sanh Bà Năm Chi, ngày càng phát triển, đến năm 1975 mới giao lại cho nhà nước. Rất nhiều người Bình Dương đã cất tiếng khóc chào đời tại nhà bảo sanh này, không thể kể hết.

Ngành y có một người phụ nữ cũng tạo được danh tiếng tốt ở địa phương là **Cô Tư**. Cô là sư trụ trì của chùa Hưng Đức Tự, thường gọi chùa hốt thuốc, thuộc Tịnh Độ Cư Sĩ Việt Nam, nằm cạnh đường Cách Mạng Tháng Tám, phường Phú Cường. Cô Tư tên thật Huỳnh Hoa Hảo, pháp danh là Chơn Định-Hồng Hạnh, sinh năm 1933 tại Bạc Liêu, xuất gia năm 17 tuổi. Đến năm 1951 cô được cử về Thủ Dầu Một, tu hành và làm việc lợi ích cho chúng sinh tại tỉnh này cho đến cuối đời. Năm 1953 cô khởi công xây cất chùa, năm sau thì hoàn thành, có phòng khám và hốt thuốc nam, phòng chữa các bệnh về mắt, phòng châm cứu. Từ đó, đây là điểm khám chữa bệnh miễn phí cho mọi người, không phân biệt giàu nghèo, gốc gác, ai muốn ủng hộ bao nhiêu tiền là tùy tâm, mà không cho thì cũng không ai nói gì. Nhờ vậy mà trên nửa thế kỷ qua, chùa đã là ân nhân của không biết bao nhiêu người bệnh, nhất là những kẻ nghèo, và dù cô Tư đã mất (ngày 04 tháng 03 năm Bính Tý, 1996), công đức và hình ảnh từ bi của cô vẫn lưu lại đậm nét trong tâm tưởng của rất nhiều người.

Bà Huyện Tỉnh: Trên đường Phạm Ngũ Lão có một ngôi nhà xưa nằm gần cầu, rất đẹp, gọi là nhà ông Huyện Tỉnh, được xây từ năm 1930, bằng gạch và xi măng ô dước. Chủ nhân tên là Nguyễn Hữu Tỉnh, sinh năm 1882, tuổi Thân, nguyên là chủ hãng sản xuất sữa tại Sài Gòn, do chủ Tây để lại. Ông là nhà kinh doanh, nhờ giàu có được phong hàm Huyện. Thời nay ít người biết rõ về ông, nhưng người ta vẫn còn nhớ đến vợ ông, bà Huyện Tỉnh.

Bà Huyện Tỉnh tên thật là Dương Thị Hiém, sinh tại làng Chánh Hiệp năm 1920, tuổi Thân. Bà là vợ sau của ông Huyện Tỉnh. Bà tham gia nhiều hoạt động xã hội, ứng cử nhiều lần, có khi thất, khi trúng, vào làm nghị viên hội đồng tỉnh Bình Dương. Trong quá trình làm việc, bà hoạt động giúp đỡ rất nhiều người, nhất là những người nghèo và kẻ tù tội. Sau 75 bà nhận được bằng khen và huy chương của nhà nước, ghi nhận những công hiến của bà cho xã hội. Bà mất năm 1989 cũng tại vùng đất này.

Tư gia Bà Huyện Tịch ở đường Phạm Ngũ Lão

Bà Khúc Minh Thor: Ở tỉnh Bình Dương không nghe ai nhắc đến tên bà, nhưng trong các cuộc họp mặt đồng hương người Bình Dương hải ngoại bà là một ngôi sao rực sáng. Với ba trăm ngàn người Việt định cư ở nước ngoài theo diện HO, bà là một đại ân nhân. Sau năm 1975, ở ngoài nước, bà vừa làm việc cật lực để nuôi con, vừa hoạt động không ngừng nghỉ để tác động vào chính giới Hoa Kỳ, buộc họ phải thể hiện tinh thần trách nhiệm với những thành phần đã từng cộng tác với họ trong cuộc chiến Việt Nam trước đây. Phải mất gần 15 năm trời ròng rã, bà mới đạt được mục tiêu của mình. Bà là con dâu của đất Bình Dương. Chồng bà là Nguyễn Đình Phúc, cháu ngoại của ông Chủ Chờ, nhà ở chợ cây Dừa, đã từ trần năm 1961 tại Vĩnh Long.

Bà Kim Sang là người Chánh Lưu, chồng là ông Trần Đình Trường, sinh năm 1932 tại Hà Tĩnh. Hai ông bà là chủ nhân hệ thống khách sạn Carter ở New York, Hoa Kỳ. Sự kiện 11 tháng 9 tại Mỹ làm bàng hoàng hầu hết mọi người. Gia đình ông bà đã đóng góp hai triệu đô la để trợ giúp các nạn nhân trong thảm họa. Với số tiền này, gia đình bà được xem là một trong ba cá nhân đóng góp lớn nhất trong biến cố đó. Trên đất nước có hàng trăm tỉ phú, việc làm từ tâm này có ý nghĩa vô cùng to lớn. Trước đó vào nạn đói năm 1984 tại Ethiopia, ông đã mua tặng các tổ chức cứu trợ nạn đói 2 chiếc trực thăng. Vào tháng 05 năm 2004, ông đã được trao Giải Đuốc Vàng ở Washington DC, giải thưởng vinh danh người Việt tại Mỹ. Với tài sản trên một tỉ mỹ kim, ông được xem là một trong những người Việt giàu nhất thế giới.

Bà Đốc Phạn: trong ngành giáo dục trước năm 1975 không ai là không biết bà Đình thị Phạn. Bà là hiệu trưởng trường tiểu học Nữ Châu Thành trong nhiều thập kỷ, trước khi trường đổi tên khác. Bà là một nhà mô phạm đúng đắn, do đó có nhiều người cho rằng bà “khó”. Hiện bà Đốc Phạn còn sống và định cư tại Quebec - Canada. Cũng xin nói thêm bác sĩ Đỗ Hồng Ngọc là con rể của bà.

Gần đây, đài truyền hình Bình Dương đã khởi sự bấm máy bộ phim nhiều tập có nhan đề “Người Đẹp Bình Dương”, diễn viên chính là một hoa hậu, gốc gác ở địa phương khác. Tin đó làm ta vừa vui vừa buồn. Vui vì từ đây danh hiệu “Người Đẹp Bình Dương” có cơ hội phổ biến lan rộng trên phạm vi cả nước. Buồn, rất tiếc là người ta đã không chọn một diễn viên người Bình Dương chánh hiệu, vì người đẹp Bình Dương không đẹp chăng? Một ngôi sao như thế sẽ tạo nên sự ngộ nhận cho khán giả vì dù tài năng diễn xuất có siêu phàm tới đâu, ít hy vọng sẽ phản ánh được đúng tính chất của người phụ nữ Bình Dương. Một hoa hậu càng đáng lo hơn, vì tìm đâu ra nét chơn chất, thùy mị, đoan trang nơi một con người đã quá sành điệu với phấn son và thời trang! Làm sao cô có những bước chân thanh thoi đi hái trái trong vườn mặng mùa trái chín lúc đầu mưa. Làm sao cô có

được dáng khoan thai khía mái chèo trên dòng sông rười mát. Làm sao cô có thể ngồi chăm chú traу chuốt từng nét vẽ trong mái tranh nghèo lụp xụp để tạo nên những kiệt tác mỹ thuật mai này sẽ trưng bày trong những biệt thự nguy nga?

Sắc đẹp, nếu chỉ căn cứ vào tiêu chuẩn số vòng đo thì việc cố công tìm hoa hậu đại diện cho thiếu nữ Bình Dương như thế có thể là đúng. Nhưng điều này đã bỏ qua nhiều điểm như tính nết, việc làm, phẩm hạnh, những điều so với số vòng đo chắc sẽ lưu lại trong lòng người khác nhiều tình cảm đẹp và lâu bền hơn.

Nhà thơ Bùi Giáng tả người con gái Bình Dương, sao mà quê mùa, nhưng đọc lên nghe lòng dễ chịu, và nhớ làm sao bước chân của người cũ bước xuống đò qua sông, đã từ lâu lắm. Người ấy có còn không, không biết, nhưng hình bóng cũ thì vẫn chưa mờ phai.

“Bàn chân đen ngón không dài

Bàn tay đen ngón nắm hoài không nguôi”

(Bùi Giáng, Xuân Bình Dương, Mưa nguồn, 1962)

Những người phụ nữ Bình Dương xưa và nay xứng đáng khắc ghi tên tuổi chắc là còn nhiều, nhất là các nữ anh thư, các bà mẹ anh hùng, một danh sách rất dài mà phạm vi bài viết này không thể bao quát hết. Chỉ mới xét trên lãnh vực văn học, nghệ thuật, xã hội...ta thấy tên tuổi họ cũng đã là niềm tự hào cho chị em phụ nữ Bình Dương.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Tổng tập sân khấu Bình Dương. Hội văn học nghệ thuật Bình Dương xuất bản, 2004.
2. Sơ thảo Phật giáo Bình Dương, nxb. Mũi Cà Mau, 2000
3. Kỹ yếu giáo phận Phú Cường, nxb.Tôn Giáo, 2006.
4. Mưa nguồn, Bùi Giáng, nxb.Sài Gòn Trang Phượng Việt Nam, 1962.
5. Thu thập tư liệu dân gian, báo chí và nguồn từ internet.

(1): Tuy Bình Nguyên Lộc có bút hiệu là Trường Tiểu nhưng không phải là ông Lê Trường Tiểu, cũng là người Bình Dương.